13/05/2023

Η Ελληνική Διοίκηση στη Θράκη 1920 – 1922

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

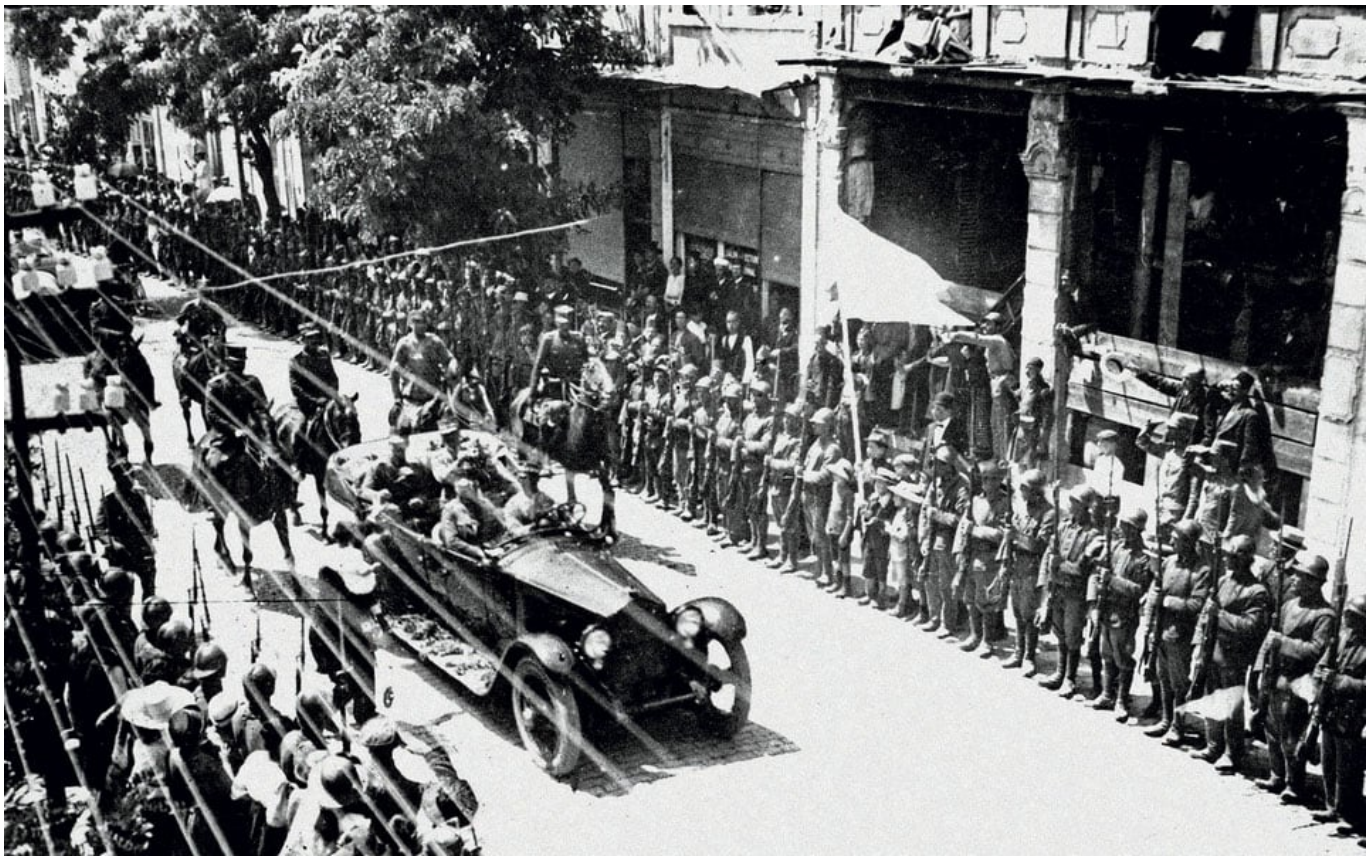

Η Ελλάδα εισήλθε στον Α΄Παγκόσμιο Πόλεμο στο πλευρό των συμμάχων της Αντάντ (Γαλλία, Μ. Βρεττανία και Ρωσία) και του οποίου η λήξη την ενέταξε στις νικήτριες δυνάμεις. Το 1919, με τη Συνθήκη του Νεϊγύ, έγινε το πρώτο βήμα για την προσάρτηση της δυτικής Θράκης, ενώ με τη Συνθήκη των Σεβρών (Αύγουστος 1920) πήρε και την ανατολική Θράκη, την Ίμβρο, την Τένεδο και τη ζώνη της Σμύρνης (το μέλλον της οποίας θα αποφάσιζαν οι κάτοικοί της έπειτα από πέντε έτη, κατόπιν δημοψηφίσματος).

Όμως την κορυφαία στιγμή του εθνικού θριάμβου της Ελλάδος «των δύο ηπείρων και των πέντε θαλασσών» προκαλείται έκρηξη του υπάρχοντος εθνικού διχασμού με τη δολοφονική απόπειρα κατά του Βενιζέλου στο Παρίσι (από βασιλικούς) και τη δολοφονία του αντιβενιζελικού λογίου και πολιτικού Ίωνα Δραγούμη στην Αθήνα (από βενιζελικούς), αλλά και το θάνατο, αργότερα, του διαδόχου του

Βασιλιά Κωνσταντίνου, Αλεξάνδρου.

Η είσοδος του βασιλιά Αλέξανδρου στην Αδριανούπολη, τον Ιούλιο του 1920.

Επιστρέφοντας στην Ελλάδα ο Βενιζέλος προκήρυξε εκλογές, κρίνοντας ότι μετά την επιτυχία των Σεβρών η συγκυρία ήταν ευνοϊκή για να τις κερδίσει. Υποτίμησε όμως το γεγονός ότι ένα πολύ σημαντικό μέρος της ελληνικής κοινωνίας είχε κουραστεί από την πολεμική προσπάθεια που είχε ξεκινήσει χρόνια πριν με τους βαλκανικούς πολέμους και συνεχιζόταν με τη μικρασιατική εκστρατεία. Οι αντίπαλοι πήραν ψήφους πολλούς με την υπόσχεση επιστροφής των στρατιωτών (οίκαδε), έτσι ο Βενιζέλος έχασε στις εκλογές (Νοέμβριος του 1920) κι έφυγε από την Ελλάδα.

Ο Βασιλιάς Κωνσταντίνος πιστεύοντας ότι η οριστική νίκη ήταν κοντά, αντίθετα προς τα υποσχεθέντα, τίθεται επικεφαλής της εκστρατείας πηγαίνοντας ο ίδιος στην Μ. Ασία. Το καλοκαίρι του 1921 πραγματοποιήθηκε επίθεση που κόστισε χιλιάδες νεκρούς και τραυματίες φτάνοντας μέχρι το Σαγγάριο, πριν την Άγκυρα (στρατηγείο του Κεμάλ).

Εν τω μεταξύ από τις αρχές Σεπτεμβρίου 1921 είχε ξεσπάσει κίνημα του ελληνικού στρατού με επικεφαλής Πλαστήρα, Γονατά έχοντας ως αιτήματα: την παραίτηση του Κωνσταντίνου, την ενίσχυση του μετώπου στη Θράκη (αναδιοργάνωση του στρατού – Στρατιά Θράκης) και μια νέα κυβέρνηση έμπιστη στην συμμαχία της Αντάντ .

Στις 13 Αυγούστου αρχίζει η τουρκική επίθεση στον αποκομμένο στα βάθη της μικρασίας ελληνικό στρατό, ενώ οι σύμμαχοι μάς εγκατέλειψαν οδηγούμενοι από το συμφέρον. Μέσα σε 14 ημέρες οι Κεμαλικοί κατάφεραν και μπήκαν στη Σμύρνη. Οι Τούρκοι, μετά την νίκη τους στην Μ. Ασία, ετοιμάζονται να εισέλθουν στην ανατολική Θράκη, έτσι «οι σύμμαχοι» προκαλούν την λεγόμενη «Ανακωχή Μουδανιών» (25 Σεπτεμβρίου του 1922), την οποία μετά τις πιέσεις των συμμάχων και το τηλεγράφημα του Ελευθερίου Βενιζέλου προς την κυβέρνηση του Κροκιδά [1], η Ελλάδα την αποδέχτηκε. Οι συνέπειες ήταν ολέθριες: απόσυρση του ελληνικού στρατού από την ανατολική Θράκη και η αναγκαστική προσφυγοποίηση των περίπου 250.000 χριστιανών κατοίκων της, ελληνικής καταγωγής (αναχώρηση μέχρι το Νοέμβριο του 1922).

Η Συνθήκη της Λοζάνης είναι αυτή που τελικά καθόρισε τα σύνορα Ελλάδας-Τουρκίας παίρνοντας η Τουρκία ως αποζημίωση και το τρίγωνο του Καραγάτς, δυτικά του Έβρου κι επέβαλλε την ανταλλαγή των πληθυσμών βάση θρησκεύματος…

Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον οι Έλληνες στην ανατ. Θράκη κυρίως, ανάσαιναν βαριά μα αποτελεσματικά, τουλάχιστον τα δύο χρόνια της ελληνικής διοίκησης, καθώς ήταν μονιασμένοι κάτω από το κοινό σκοπό της επιτυχούς διοίκησης και ταγμένοι στην αποτελεσματικότητα.

Όμως αυτό που έμοιαζε ως μια καινούρια ποθητή αρχή, έγινε τέλος οριστικό κι αμετάκλητο, ξεριζωμός….

Διαβάστε ολόκληρη τη μελέτη εδώ

Παραπομπές:

1 Στις 20 Σεπτεμβρίου 1922, ο Βενιζέλος έστειλε παρακάτω τηλεγράφημα: «Η επελθούσα εν Ελλάδι μεταβολή πρέπει να γνωρίζει ότι επήλθον ήδη καταστροφαὶ αίτινες είναι ανεπανόρθωτοι. Μεταξύ των συντελεσθεισών καταστροφών περιλαμβάνονται πλην της Βορείου Ηπείρου και η Δυτική Μικρά Ασία και η Ανατολική Θράκη, εφ' όσον αι τρεις μεγάλαι και πρώην σύμμαχοι ημών Δυνάμεις απεφάσισαν την απόδοσιν ταύτης εις την Τουρκίαν , ουδείς δε εχέφρων πολίτης δύναται να διανοηθεί την συνέχειαν του πολέμου με την Τουρκίαν εν πλήρει ημών διπλωματική και στρατιωτική απομόνωση». Σχετικά με την Ανατολική Θράκη έγραψε τα εξής : «…Αν η κυβέρνηση επέμενε να κρατήσει την Ανατολική Θράκη παρά την αντίθετη άποψη των «συμμάχων», αι θερμαὶ ευχαὶ μου θα συνοδεύσουν τον αγώνα τούτον του Έθνους , αλλὰ ευρίσκομαι εν τοιαύτῃ περιπτώσει , εις την θλιβεράν ανάγκην, να αρνηθώ την αποδοχήν της τιμητικής εντολής, όπως αντιπροσωπεύσω την χώραν εις το εξωτερικόν». (https://www.protothema.gr/stories/article/720173/1922-i-anakohi-ton-moudanion-kai-i-paradosi-tis-anatolikis-thrakis-stous-tourkous/)

Πηγή: pemptousia.gr